

11. SINIF COĞRAFYA DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAV PROVASI · PUANLAMA ANAHTARI

Senaryo 6 · Kitapçık A · Sezgi Empati Educational Assessments · www.sanalsinav.com

1. COĞ.11.1.1 · Mekânsal sorunların çözümünde coğrafya biliminin katkılarını yapılandırabilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Veri toplama aşamasını yazar (saha gözlemi, geçmiş sel kayıtları, yağış ve eğim verileri, uydu görüntüleri vb.).	3
a)	Analiz aşamasını yazar (verileri haritaya işleme, CBS ile risk alanlarını belirleme vb.).	3
a)	Çözüm ve öneri aşamasını yazar (riskli alanlarda yapılaşmanın sınırlanması, dere yatağının korunması, uyarı sistemi vb.).	3
b)	Coğrafyanın doğal ve beşerî unsurları mekân üzerinde birlikte (bütüncül) değerlendirdiğini belirtir.	6

a) Örnek cevap: 1) Veri toplama: Sahada dere yatağı ve konutlar incelenir, geçmiş sel kayıtları ve yağış verileri toplanır. 2) Analiz: Veriler CBS'de haritaya işlenir, taşkın riski yüksek alanlar belirlenir. 3) Öneri: Riskli alanlarda yeni yapılaşma durdurulur, dere yatağı genişletilir, erken uyarı sistemi kurulur.

b) Örnek cevap: Coğrafya sorunu hem doğal (yağış, eğim, dere) hem beşerî (yapılaşma, nüfus) yönleriyle aynı mekân üzerinde birlikte değerlendirir.

Sık hatalar: Aşamaları sırasız yazmak; Coğrafyanın katkısını yalnızca harita çizmekle sınırlamak

2. COĞ.11.2.1 · Web tabanlı CBS aracılığı ile harita uygulamaları yapabilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
	Uygulamada okulu bulma ya da haritayı okulun bulunduğu yere yaklaştırma basamağını yazar.	3
	Uydu görüntüsü ya da uygun altlık katmanını seçme basamağını yazar.	3
	Alan ölçme aracıyla bahçenin sınırlarını çizip alanı ölçme basamağını yazar.	2
	Haritaya başlık, ölçek, yön ve açıklama ekleyip çıktı alma ya da kaydetme basamağını yazar.	2

Örnek cevap: 1) Uygulamada okulun adresini arayıp haritayı okula yaklaştırır. 2) Altlık olarak uydu görüntüsünü seçer. 3) "Alan ölç" aracıyla bahçenin köşelerini tek tek işaretleyerek alanı ölçer. 4) Haritaya başlık, ölçek ve yön oku ekleyip çıktısını alır.

Sık hatalar: Basamakları sırasız yazmak; Ölçüm aracını kullanmadan alanı tahmin etmek

3. COĞ.11.3.1 · Yeryüzündeki su kaynaklarını sınıflandırabilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	A'yı düzenli rejimli, B ve C'yi düzensiz rejimli olarak sınıflandırır.	3
a)	B'yi kar erimesiyle (karla) beslenen, C'yi yağmurla beslenen ve yazın kuruyan (mevsimlik) akarsu olarak ayırt eder.	3
b)	B'nin ilkbahar sonunda karların erimesiyle akımının arttığını açıklar.	6
b)	C'nin kış yağmurlarıyla beslendiği, yaz kuraklığında akımının çok düştüğünü açıklar.	3

a) Örnek cevap: A düzenli rejimlidir. B ve C düzensizdir; B kar erimesiyle, C yağmurla beslenir ve yazın neredeyse kurur.

b) Örnek cevap: B'nin havzasında kışın kar birikir; ilkbaharda sıcaklık artınca karlar erir ve akım mayısta en yükseğe çıkar. C ise kış yağmurlarıyla beslenir; yağışın az olduğu yazın akımı neredeyse sıfıra iner.

Sık hatalar: En yüksek akımın olduğu ayı yağışın en çok olduğu ay sanmak; Düzenli rejimi 'akımı yüksek' diye yorumlamak

4. COĞ.11.3.1 · Yeryüzündeki su kaynaklarını sınıflandırabilme · zor

20 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Kuzey Denizi'ni açık, Akdeniz ve Karadeniz'i iç, Hazar'ı kapalı deniz olarak sınıflandırır. Biri yanlışsa ölçüt puanının yarısı verilir.	8
b)	Ölçütün okyanusla bağlantının varlığı ve genişliği olduğunu açıklar.	4
b)	Hazar'ın çok geniş olması ve suyunun tuzlu olması nedeniyle deniz olarak da adlandırıldığını yazar.	8

a) Örnek cevap: Açık deniz: Kuzey Denizi. İç deniz: Akdeniz ve Karadeniz. Kapalı deniz: Hazar.

b) Örnek cevap: Ölçüt, denizin okyanusla bağlantısı olup olmadığı ve bu bağlantının geniş ya da dar oluşudur. Hazar aslında okyanusla bağlantısı olmayan bir göldür; ancak çok geniş ve suyu tuzlu olduğu için deniz olarak da anılır.

Sık hatalar: Akdeniz'i açık deniz saymak; Ölçütü yalnızca büyüklük olarak açıklamak

5. COĞ.11.3.2 · Türkiye'deki su kaynaklarının çevresel, ekonomik, politik ve sosyokültürel etkilerini sorgulayabilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
	(1)'i ekonomik etki olarak sınıflandırır.	3
	(2)'yi sosyokültürel etki olarak sınıflandırır.	3
	(3)'ü çevresel etki olarak sınıflandırır.	2
	(4)'ü politik etki olarak sınıflandırır.	2

Örnek cevap: (1) ekonomik, (2) sosyokültürel, (3) çevresel, (4) politik.

Sık hatalar: Göçmen kuşlarla ilgili durumu ekonomik saymak

6. COĞ.11.3.2 · Türkiye'deki su kaynaklarının çevresel, ekonomik, politik ve sosyokültürel etkilerini sorgulayabilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Birinci ekonomik faydayı yazar (elektrik enerjisi üretimi, tarımsal sulama, ürün çeşitliliği ve verimin artması, balıkçılık, istihdam vb.).	3
a)	İkinci ekonomik faydayı yazar.	3
b)	Akış aşağısındaki ülkelerin (Suriye, Irak) suyun miktarı ve zamanlaması konusunda kaygı duyabileceğini belirtir.	6
b)	Bu durumun ülkeler arasında anlaşmazlığa ya da iş birliği ve su anlaşmaları gereğine yol açabileceğini açıklar.	3

a) Örnek cevap: Elektrik üretimi ve Harran Ovası gibi ovaların sulanması.

b) Örnek cevap: Fırat ve Dicle'nin suyu Türkiye'den sonra Suriye ve Irak'a ulaşır. Barajlarda su tutulduğunda bu ülkeler kendilerine ulaşan suyun azalacağından kaygı duyabilir. Bu nedenle ülkeler arasında anlaşmazlık çıkabilir; sorunun çözümü için ortak su anlaşmaları ve iş birliği gerekir.

Sık hatalar: Sınır aşan suyu yalnızca sınırı çizen akarsu sanmak; Politik sonucu tek taraflı değerlendirmek

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Üst basamaktaki yerleşmelerin daha çok ve daha çeşitli hizmet sunduğunu belirtir.	3
a)	Üst basamaktaki yerleşmelerin sayısının az, hizmet alanlarının (etki alanlarının) geniş olduğunu açıklar.	3
a)	Alt basamaktaki yerleşmelerin ihtiyaçlarını üst basamaktaki merkezlerden karşıladığını, böylece yerleşmeler arasında bir hiyerarşi ve bağımlılık oluştuğunu belirtir.	3
b)	İki ihtiyacı uygun yerleşme basamağıyla eşleştirir (ör. lise için ilçe merkezi, üniversite ya da uçak yolculuğu için il merkezi).	6

a) Örnek cevap: Yerleşmeler basamaklı bir düzen oluşturur. Köyler sayıca çoktur ama yalnızca temel hizmetler sunar. İlçe merkezleri daha az sayıdadır, daha çeşitli hizmet verir. İl merkezi tektir ve en çeşitli hizmetleri sunar; bütün ilden insanlar ona gelir. Böylece alt basamaktaki yerleşmeler ihtiyaçları için üst basamaktakilere bağlıdır.

b) Örnek cevap: Çocukları liseye gidecekse ilçe merkezine gider. Uçakla yolculuk yapmak ya da büyük bir hastanede tedavi olmak için il merkezine gider.

Sık hatalar: Basamakları yalnız nüfusa göre açıklamak; ihtiyacı yanlış basamakla eşleştirmek